

Cti si otca a matku: láska k prežitému životu

Katechéza o starobe (6): V stredu 20. apríla sa Svätý Otec František sa zameral na úctu k starším ľuďom v duchu 4. prikázania Desatora.

13.10.2022

Biblický úvod ku katechéze tentoraz vybral Svätý Otec z Knihy Sirachovho syna:

„Kto si otca uctí, odčíňuje svoje hriechy; kto si chváli matku, akoby

zhromažďoval poklady. Kto si otca uctí, bude mať radosť zo svojich detí; bude vždy vyslyšaný, keď sa bude modliť. Kto si otca chváli, uzrie dlhé roky. Kto Boha poslúcha, ten obšťastní matku. [...] Syn môj, pomáhaj otcovi v starobe, nezarmucuj ho, dokiaľ je nažive! Ak slabne na myslí, buď s ním trpezlivý! Nepohrďaj otcom, keď si v plnej sile! [...] Kto otca opúšťa, je sťa bohorúhač a Bohom prekliaty, kto je hrubý k matke“ (Sir 3,3-6.12-13.16).

Drahí bratia a sestry, dobré ráno!

Dnes za pomoci Božieho slova, ktoré sme si vypočuli, vstúpime do témy krehkosti veku staroby, ktorý je osobitne poznačený zakusovaním dezorientácie a sklúčenosti, strácania a opustenosti, sklamania a pochybností. Prirodzene, pociťovanie našej krehkosti tvárou v tvár dramatickým - niekedy tragickým - životným situáciám sa môže vyskytnúť v ktoromkoľvek období

života. V staršom veku však môžu vyvolávať menej výrazný dojem a vytvárať u iných istý druh prehliadania, či až oštary.

Kolkokrát sme začuli alebo si pomysleli: „Starí ľudia sú na obťaž“. Povedali sme to, pomysleli sme si to... Vážnejšie rany v detstve a mladosti oprávnené vzbudzujú pocit nespravodlivosti a vzbury, silu reagovať a bojovať. Naopak, rany veku staroby, a to aj tie vážne, nevyhnutne sprevádza pocit, že život si napokon neprotirečí, pretože už bol prežitý. A tak sa nám starí ľudia tak trochu vzdávajú aj od našej skúsenosti: chceme si od nich držať odstup.

V bežnej ľudskej skúsenosti je láska - ako sa hovorí - zostupná: k tomu, čo sme si už prežili sa nevracia s rovnakou silou, s akou sa vlieva do života, ktorý je ešte pred nami. Nezištnosť lásky sa prejavuje aj v

tomto: rodičia to vedia odjakživa, seniori sa tomu učia zakrátko.

Napriek tomu nám Božie zjavenie vytvára cestu k inému odvdáčeniu sa za lásku: je to cesta úcty k tým, ktorí nás predišli. Cesta úcty k tým, ktorí nás predišli, sa začína tu: úctou k starším.

Táto osobitná láska, ktorá si dláždi cestu v podobe úcty – teda súčasne nehy a rešpektu – voči starším ľuďom, je spečatená Božím prikázaním. «Cti si otca a matku» je slávnostný záväzok, prvý z „druhej tabule“ Desatora. Nejde tu len o vlastného otca a matku. Ide o generáciu, ktorá nás predchádza, o predchádzajúce generácie, ktorých odchod môže byť aj pomalý a predĺžený, čím sa vytvára čas a priestor pre dlhodobé spolužitie s ostatnými vekovými kategóriami života. Inými slovami, ide o starobu života.

Úcta je dobré slovo na zarámčovanie tejto oblasti spätného preukazovania lásky, ktoré sa týka starších ľudí. Znamená to, že my, ktorí sme prijali lásku od rodičov a starých rodičov, teraz im túto lásku vraciame ako starším ľuďom, starým rodičom. Dnes sme nanovo objavili pojem „dôstojnosť“ na označenie hodnoty rešpektu a starostlivosti o život každého. Dôstojnosť sa tu v podstate rovná úcte: ctiť si otca a matku, ctiť si starých ľudí, je uznaním dôstojnosti, ktorú majú.

Zamyslime sa hlbšie nad týmto krásnym vyjadrením lásky, ktorým je úcta. Samotnej starostlivosti o chorých, poskytnutiu opory tým, ktorí nie sú sebestační, zaisteniu obživy, môže chýbať úcta. Úcta chýba, keď sa vysoký stupeň dôvernosti premietne nie do jemnocitu a lásky, nežnosti a rešpektu, ale zmení sa na hrubosť a tyranizovanie. Keď sa slabosť vyčíta a

dokonca trestá, akoby to bola chyba. Keď sa zmätenosť a dezorientácia stanú príležitosťou na výsmech a agresiu. Môže sa to stať aj v domácnosti, v domovoch dôchodcov, ako aj na úradoch alebo vo verejnom priestore mesta či obce.

Podporovať v mladých ľuďoch, aj nepriamo, postoj nezáujmu či dokonca pohrdania voči starším ľuďom, voči ich slabostiam a ich neistote, má za výsledok hrozné veci. Otvára to bránu nepredstaviteľným excesom. Výrastkovia, ktorí zapália deku bezdomovcovi – boli sme toho svedkami –, pretože v ňom vidia ľudský odpad, sú vrcholom ľadovca, čiže opovrhnutím takým životom, ktorý nemá príťažlivosť a je vzdialený túžbam mladosti, javí sa priam ako odpadový život. Toľkokrát premýšľame tak, že starí ľudia sú na zahodenie alebo ich my sami hádzeme medzi odpad; opovrhuje sa

starými ľuďmi a vyradujú sa zo života, odkladajúc ich nabok.

Toto pohrdanie, ktoré zneuctuje starších ľuďí, zneuctuje vlastne nás všetkých. Ak zneuctujem starca, zneuctujem sám seba. Úryvok z Knihy Sirachovec, ktorý sme počuli na začiatku, je oprávnené tvrdý voči tejto potupe, ktorá volá po pomste v Božích očiach. V príbehu o Noemovi sa nachádza pasáž, ktorá je v tomto ohľade veľmi výstižná. Starý Noe, hrdina potopy a stále pracovitý človek, leží v bezvedomí po tom, čo si priveľa vypil. Je už starý, ale prehnal to s pitím. Jeho synovia, aby ho neprebudili v rozpakoch, ho decentne prikryli so sklopeným zrakom a s veľkou úctou. Tento text je veľmi pekný a hovorí za všetko ohľadom úcty, ktorá prináleží starcovi - o zakrytí slabostí starého človeka, aby sme ho nezahanbili. Je to text, ktorý je nám veľkou pomocou.

Napriek všetkému materiálnemu zabezpečeniu, ktoré tie najbohatšie a najorganizovanejšie spoločnosti venujú starobe a na ktoré môžeme byť určite hrdí, sa mi zdá, že zápas za obnovenie tejto osobitnej formy lásky, ktorou je úcta, je stále krehký a nezrelý. Musíme urobiť všetko, čo je v našich silách, aby sme ju podporovali a povzbudzovali k nej, a ponúknuť lepšiu sociálnu a kultúrnu podporu tým, ktorí majú cit pre túto rozhodujúcu formu „civilizácie lásky“. A v tejto súvislosti si dovoľím poradiť rodičom: prosím, umožnite svojim deťom, tým najmenším i tým väčším, blízkosť k starým ľuďom, vždy ich vedte ku kontaktu s nimi. A keď je starší človek chorý, trochu mimo seba, nech majú k nemu blízko: nech vedia, že je to náš najbližší pokrvný, že vďaka nemu tu teraz môžeme byť.

Prosím, nedávajte preč starších ľudí. A ak nie je iná možnosť, ako ich

poslať do domova dôchodcov, prosím vás, navštevujte ich a brávajte k nim deti: starí ľudia, ktorí nám otvorili dvere, sú ctou našej civilizácie. A deti na to mnohokrát zabúdajú. Poviem vám niečo osobné: v Buenos Aires som rád navštevoval domovy dôchodcov. Často som ich navštevoval. Spomínam si, ako som sa raz opýtal jednej panej: „Koľko máte detí?“ – „Mám štyri, sú všetko ženatí, vydaté a majú vnúčatá.“ A začala mi rozprávať o rodine. „A prídu?“ – „Áno, vždy prídu!“ Keď som vyšiel z izby, sestrička, ktorá to počula, mi povedala: „Otče, povedala vám nepravdu, aby zakryla svoje deti. Už šesť mesiacov nikto neprišiel!“

Toto znamená skartovať starých ľudí, zmýšľať o nich ako o odpade. Prosím vás: je to ťažký hriech. Toto je to prvé veľké prikázanie a ako jediné nám hovorí o odmene: „Cti svojho otca a svoju matku, aby si dlho žil na zemi“.

Toto prikázanie ctiť si starých nám dáva požehnanie, ktoré sa prejavuje takto: „Budeš mať dlhý život“.

Prosím, opatrujte si starých ľudí. A ak slabnú na mysli, aj tak si ich opatrujte, pretože sú prítomnosťou histórie, prítomnosťou mojej rodiny, a vďaka nim som tu, všetci môžeme povedať: vďaka vám, dedko a babka, som nažive.

Prosím, nenechávajte ich samých. A toto, starať sa o starých ľudí, nie je otázka kozmetiky a plastickej chirurgie: nie. Ide skôr o otázku cti, ktorá musí zmeniť výchovu mladých ľudí ohľadom života a jeho etáp.

Láska k človeku, ktorá je nám spoločná, vrátane úcty k prežitému životu, nie je záležitosťou starých ľudí. Je to skôr ambícia, vďaka ktorej mladí ľudia, ktorí zdedia ich najlepšie vlastnosti, zažiaria. Nech nám múdrosť Božieho Ducha dá otvoriť obzor tejto ozajstnej kultúrnej

revolúcie s energiou, ktorú si to
vyžaduje.

*(Preklad: Slovenská redakcia
Vatikánskeho rozhlasu – Vatican
News)*

.....

pdf | document generated
automatically from [https://
dev.opusdei.org/sk-sk/article/cti-si-otca-
a-matku-laska-k-prezitemu-zivotu/](https://dev.opusdei.org/sk-sk/article/cti-si-otca-a-matku-laska-k-prezitemu-zivotu/)
(09.08.2025)